

## Dopisi.

### Kranjsko.

Iz Ljubljane. (Banket na čast bivšega e. kr. okr. šol. nadzornika ravnatelja Fr. Leveca.) Kakor smo že poročali, je priredil e. kr. mestni šolski svet dne 15. vel. travna v „Narodnem domu“ bivšemu nadzorniku mestnih šol za slovo slavnosten banket, katerega so se vdeležili udje e. kr. mestnega šolskega sveta in vse mestno učiteljstvo. Vrsto napitnic je pričel predsednik e. kr. mestnega šolskega sveta g. župan Ivan Hribar. V svojem govoru se mu zahvaljuje za vnemo, s katero je 12 let posloval kot mestni šolski nadzornik, akoravno je imel že kot profesor na realki veliko dela; zahvaljuje se mu posebno za plodonosno in nemurno delovanje v mestnem šolskem svetu, v katerem je imel g. ravnatelj vedno odločilno besedo, ne le kot nadzornik, marveč kot nepristranski in dober poznavatelj šolskih zakonov; zato si je tudi pridobil prijateljstvo vseh udov mestnega šol. sveta. Za uspešno njegovo delovanje naj mu bo učiteljstvo hvaležno in naj ga ohrani v blagem spominu. Gosp. ravnatelj naj tudi na svojem novem tako vplivnem mestu ohrani isto blagonaklonjenost mestnemu ljudskemu šolstvu, katero je imel dosedaj. Slednjič pozivlje g. župan navzoče, naj zakličejo gosp. ravnatelju trikrat „Živio“. — Gosp. vodja Gabršček se poslovi od g. ravnatelja v imenu učiteljstva ter povdarja, da je vladala med nadzornikom Levcem in učiteljstvom tesna vez medsebojnega spoznavanja, ter ga prosi, naj še nadalje ohrani isto prijateljstvo do učiteljstva, katero je imel skozi 12 let. „Gosp. ravnatelj“, povdarja govornik, „je bil sicer strog nadzornik, toda ob enem tudi prijatelj, zanesljiv svetovalec in dobrosrčen prijatelj učiteljstva. Ker je sam vestno izpolnjeval svojo dolžnost, zahteval je to tudi od učiteljstva. Zato je le njegova zasluga, da se je ljudsko šolstvo v Ljubljani tako zelo razvilo. Seme, katero je on vsejal, je že rodilo stoteren sad. Želimo le, konča govornik, „da se nas gosp. ravnatelj še nadalje spominja, in v zastavo, da bo de vez, ki nas ž njim veže, neločljiva, mu izročamo svoje slike“. Nato mu izročita gđ. voditeljica Gusl in gđ. učiteljica Marout sliko mestnega učiteljstva v krasnem okviru.

Gospod ravnatelj Levec se zahvali nekako tako-le: „Srebrni tintnik, ki mi ga je poklonilo vrlo mestno učiteljstvo l. 1899. in pa ta lepa slika ne bo le meni, marveč tudi mojim otrokom drag spomin na očetovo delovanje. Deloval sem iz veselja do poklica, do stolnega mesta, v katerem že bivam 42 let, in prepričan, da je narodu treba napredka, šole in omike. Že kot akademik sem izpoznal veliko vrednost novega šolskega zakona; drugi pa so ga ljuto pobijali. 4 leta pozneje je bila Kranjska zato podrejena temu zakonu, a 4 leta se je tudi šolstvo s tem zapoznalo v svojem razvoju. Tudi Jurčič je bil v svojem listu proti temu zakonu, danes pa so vsi jedini, da je bil novi šolski zakon prava sreča za državo, dasi je morda potreben izprememb. Okvir zakona ostane gotovo še nekaj človeških rodov. Po tem zakonu sem se vedno ravnal v svojem delovanju kot okrajni šolski nadzornik. Dopraviši svoje študije, sem služboval nekaj časa v Gorici in ko sem prišel potem v Ljubljano, sem bil imenovan nadzornikom v radovljiskem okraju. Z dvema, za šolstvo vnetima glavarjama sem dosegel, da ni imel slednjič v celem okraju noben otrok dalje v šolo kakor 4 km. V Ljubljani sem se branil nadzorništva, ker se mi je radovljiski okraj priljubil

in ker so vladale v Ljubljani neprijetne razmere. Napadli so me od raznih strani kot fanatičnega človeka. Ko sem postal nadzornik mestnih ljudskih šol, imel sem res obilo dela. Prevstvariti smo morali tudi mestni šolski svet in bilo je precej opraviti, predno smo pometli dvorano. Našel sem pa zavedno napredno učiteljstvo in podpirala sta me oba gosp. župana. Spremenilo se je od takrat veliko. Zidale so se nove šole, že obstoječe razširile itd., dosti je bilo posla, dosti poročil, inšpekcij, toda šlo je srečno dalje, ker so me podpirali vsi faktorji: učiteljstvo, mestni šolski svet, in oba predsednika. Ako ima dandanes ljudsko šolstvo drugačno lice kakor pred 12 leti, je le zasluga vseh teh faktorjev, ki so složno sodelovali. Še več bi bil storil, ako bi ne bil vezan kot profesor na realki, ako bi bil dobil dopust, da bi se bil posvetil edino le ljudskemu šolstvu. Pa tudi sedaj ni zveza med nami pretrgana. Kot ravnatelj učiteljskega imam dolžnost še nadalje ostati z vami v zvezi in nadzorovati ljudsko šolstvo. Toda tudi vi imate pravico udeleževati se pouka na učiteljskem, kakor n. pr. učnih slik, katere se prirejajo za pripravnike. Veselilo me bo, ako se bode te pravice pridno posluževali. Vedno pa naj vlada med nami prijateljstvo. Kot nadzornik sem se vedno držal principa: „Suaviter in modo, fortiter in re“, in „Clara pacta, boni amici“. Neprijetne reči sem opravil med štirimi očmi, dobre pa spravil v akte, ker „littera scripta manet“. Hvala vam za priznanje. Pijem na razvoj ljudskega šolstva, na zdravje g. župana, udov mest. šolskega sveta in učiteljstva! — Slednjič se mu zahvali še g. katehet Smrekar v imenu katehetov in povdarja, da je g. ravnatelja v vsem delovanju vodila ljubezen do domovine in pa tudi zavest, da brez trdnega verskega prepričanja ni mogoča prava dobra vzgoja mladine. Gosp. slavljencea se je spominjal tudi naš odsotni tovariš gosp. E. Gangl z Dunaja ter se brzojavnim potom tako-le poslovil od svojega bivšega nadzornika: „Z zagotovitom vdanosti in spoštovanja se poslavlja od svojega najboljšega nadzornika tudi hvaležni Gangl“. — Po oficijelnem delu banketa se je razvila prosta neprisiljena zabava. Učiteljstvo je zapelo nekaj pesmic ter je banket minil prav animirano prisrčno. Po banketu so izleteli udeležniki v Zgornjo Šiško v Vodnikovo rojstno hišo, kjer smo se v pravi bratski ljubezni prijateljski zabavali.

### Štajersko.

Lehrerbund in mi. Navzlic vsestranskemu ogorčenju naših društev, kojega je žel „Štajerski učitelj“ za svojo skromno notico v „Domovini“ in v „Učiteljskem Tovarišu“, nisem dobil jaz niti odgovora na svoj članek, v kojem sem isto vprašanje dosti širje razmotrival. Le g. urednik je zabrenčal na svojem pedalu, da v svojih društvih ne smemo žaliti tovarišev druge narodnosti itd., sicer je pa ostalo vse tiho in mirno.

Manjka mi torej skoraj povod, da se zopet oglašim, a spoštovanje do cenjenega g. urednika tišči mi vendar pero v roke. Ni mi namreč vsejedno, če se s tem mogočnim možem razumem ali ne in tudi nimam rad, če me kdo nezasluzeno graja ali opominja in naj si bo to tudi urednik našega lista. In kot nekaj takega mi brenči tisti glas pedala vedno po glavi, moram torej odgovoriti, da se umirim.

Nikakor pa ne mislim biti prehud, ker sem prepričan, da se je g. urednik oglašil le z najboljšim namenom in ker vem, da je tudi to storil le zbog majhnega nesporazumljenja. Toda k stvari!

Tudi jaz pravim, da se ne smejo žaliti tovariši druge narodnosti in to ne samo v naših društvih ne, ampak nikjer. Zaradi narodnosti koga žaliti zamore le neolikance, nikdar pa ne naobražen, zaveden učitelj. Tudi nisem jaz v svojem članku ničesar pisal, kar bi naj moje slovenske tovariše napeljalo k žaljenju nemških tovarišev. Ne, to ni bil in ne bo nikdar moj namen.

Jaz bi le rad, da bi se mi, slovenski štajerski učitelji, tako vedli, da bi lahko terjali v Lehrerbundu enakopravnost in enakovrednost in da bi nemški tovariši bili moralno primorani nam isto priznati.

Če bomo vedno le molčali in kimali k vsemu, kar bodo nemški tovariši nasvetovali in storili, če bomo vedno le kot posamezne osebe ali kot zastopniki posameznih, majhnih okrajnih društev hodili k „Lehrerbundu“, če bomo svoje odbornike volili le po slučajnostih in če se ne bomo nikdar postavili kot organizirani slovenski štajerski učitelji, ki delujejo po določenem programu za napredek šolstva in učiteljstva, si tega priznanja nikdar ne priborimo.

Nikakor pa s tem ne mislim, da moramo priti k zborovanjem Lehrerbunda morebiti z narodnimi traki, ostentativno prepevaje kakšno nacionalno pesem, da moramo pri zborovanjih samo slovenski govoriti, društvu slovenski dopisovati itd. Nikakor ne!

Naš nastop naj ima znak naše notranje solidarnosti. Mi vsi moramo vedeti, kaj hočemo od „Lehrerbunda“ in kaj mu mislimo dati. Naši govorniki morajo govoriti v imenu vseh slovenskih članov, a morajo biti v to pooblaščen. O odbornikih, ki nas naj zastopajo, se moramo doma pogovoriti in moramo jih potem voliti, naj so tam navzoči ali ne. Doma se moramo zjediniti o vprašanih, koje hočemo v „Lehrerbundu“ sprožiti, določiti moramo poročevalca in tudi glavne misli, da potem ni prepira. K vprašanju, katera provzročajo nemški tovariši, oglasiti se mora vselej tudi Slovenec, da pokaže, da i mi prebavljamo isto snov.

To se lahko vrši brez vsega izzivanja in vendar si homo tem načinom priborili precej ugleda. Nemci bodo morali reči: „Schauts, die Slovenen sind erst nicht so dumm, wie man denken solltet.“ In če smo prišli tako daleč, dosegli smo mnogo. Če bi se pa primerilo žaljenje naše narodnosti po komur koli, moramo pač takoj nastopiti in zahtevati primerno zadoščenje. Uverjen sem, da bi tako postopanje ne moglo ovirati skupnega delovanja, saj je to le tam res plodovito, kjer združeni činitelji drug drugega spoštujejo in drug drugega potrebujejo. Dokler bodo pa Nemci mislili, da so oni pač nam potrebni, a da smo njim mi le „ein nothwendiges Übel“, tako dolgo pač „Lehrerbund“ specijelno za nas ne bo nič posebnega storil. Torej ne izzivati, ne žaliti in ne razdirati, ampak jačiti našo moč, množiti naš ugled in vzbujati spoštovanje do naroda našega je moj namen.

Nimam nič proti temu, če se pri razpravah v „Lehrerbundu“ nikdar ne rabi slovenščina, če mu zmiraj nemški dopisujemo, a vzbuditi moramo v nemških tovariših zavest, da je treba nas, slovenske učitelje, istofako ceniti, kakor nemške. Oni se morajo zavedati, da storimo mi za nje toliko, kakor oni za nas. — Kadar bomo to dosegli, bodem pa tudi jaz zadovoljen z „Lehrerbundom“.

No, sedaj se menda razumemo, g. urednik? Za takrat Vam torej še ne pošljem sekundantov, če me zopet ne pobožate. Morebiti Vam pa pride kdo drugi na pomoč.

Branimir.

## Društveni vestnik.

### Kranjsko.

Iz Kranja. „Učiteljsko društvo za kranjski šolski oraj“ je imelo tokratno pomladno zborovanje v prijaznem Naklu v četrtek popoldne, dne 1. maja. Zborovanja se je vdeležilo 36 učiteljic in učiteljev. Ob določeni uri pozdravi predsednik društva, g. Luznar, v toplih besedah navzoče učiteljstvo, povdarjaje, da še ni bilo nobeno zborovanje tega društva tako mnogobrojno obiskano, kot to. S prisrčnostjo pozdravi imenoma društva novo došle ude, predvsem pa zlasti one, ki so posetili zborovanje, in to so bili gg. okrajni šolski nadzornik ravnatelj A. Žumer iz Kranja, vadniška učiteljica J. Kostanjevec in J. Verbič iz Ljubljane, nadač. A. Grčar iz Radovljice, učiteljica A. Prevec s Koroske Bele in učitelja P. Gorjup iz Kamnika in Fr. Žebre iz Št. Vida nad Ljubljano. V nadaljnjem govoru razmotriva, kakšen namen imajo in kakšno pot morajo ubrati sploh učiteljska društva, da se povspno tem prej na višek svojega smotra. Konečno zatrjuje, da skoro vse, kar si je pridobilo učiteljstvo v zadnjem desetletju, je več ali manj dolžno zahvalo jedino le naši dični „Zavezi“, ker ta nam je priborila mnogo in mnogo, trdno pa smemo upati vanjo tudi v bodoče, zakaj ona je postala po svoji izborni organizaciji tako imeniten faktor, katerega morajo upoštevati že danes vsepovsod! Tajniško poročilo nam je opisalo natančneje delovanje v preteklem društvenem letu.

Prav je tudi, če zapišemo, da je bila gospica blagajničarica izredno radostnega obraza, ker je to pri blagajničarju sploh nekaj nenavadnega. Od nje smo izvedeli v svoje veselje, da ima društvo poleg rednih udov tudi nad 20 podpornih, kateri vsi so iz Kranja.

Za letošnjo glavno skupščino „Zaveze“ so se prijavili: gdñi A. Petrovič in E. Jurman ter gg. Fr. Luznar, A. Kmet in A. Požar.

Z vsklikom je bil izvoljen zopet soglasno stari odbor, ki se je takoj po končanem dnevnem redu tukole konstituiral: predsednik Fran Luznar, podpredsednik Andrej Kmet, tajnik Fran Gärtner, blagajničarica Janja Miklavčič, odborniki pa Ivan Rihtaršič, Fran Rojina in Vil. Rus.

Da je bilo zborovanje tako mnogoštevilno obiskano, je bil vzrok srečno izbran kraj, predvsem pa poročilo g. Fran Gärtnerja „o formalnih stopnjah“. Reči smemo: Od njega smo pričakovali mnogo, a še več nam je dal! Podrobneje se ne bomo spuščali v njegovo res izvrstno predavanje, ker smo itak mnenja, da naj obelodani taisto v katerikoli „Popotnikovi“ številki. Kako naravno, nekako samo ob sebi, so nastale te stopnje, nam je razvijal prav poljudno. Opozoril nas je na Pestalozzijev pedagoški rek, da naj namreč temelji metodično obdelovanje na psihološkem temelju. To pravilo je praktično pojasnil Herbart, Ziller pa je te poteze spopolnil, da so postale sposobne za uporabo pri pouku. Od tod večkrat nazvano ime Herbart-Zillerjeve formalne stopnje. Teoretično z dokazilnimi besedami, in kadar je trebalo tudi s kredo v roki, nam je zatem razjasneval metodo pouka po formalnih stopnjah o a) pripravi, b) podavanju, c) povzetju, d) združenju in d) uporabi. Za lažje umevanje povedanega je služil praktični obris obravnave ber. sest. „Strani neba“ (Josin-Gangl, II. berilo, str. 135., št. 171). Škoda le, da mu ni dostajalo časa, pokazati praktično tudi vsaj na nekaterih drugih predmetih, tako pa smo se morali zadovoljiti le s poskusom v zemljepisju. Vidno zanimanje in konečno glasna pohvala vseh navzočih je bila dokaz, da si je g. poročevalec izbral pravo pa tudi času primerno temo. Razvidno je bilo, da se je moral zato temeljito pripraviti in vso stvar tudi vsestransko preštudirati.

Samostojnih nasvetov je bilo več. Učitelj Debelak iz Kovorja nasvetuje: 1. „Učit. Tov.“ naj po vsakokratni seji c. kr. dež. šolskega sveta poroča kolikor toliko natančno o dnevnem redu in ukrepil taiste. Če mu podrobneje ni možno, vsaj toliko, kolikor prinese navadno uradni list „L. Z.“ To je za posamezne mnogokrat zdatne važnosti, čisto pa tudi za vse učiteljstvo.